

Velkommen til Nedre Tude Å og Vårby Ås 8. generalforsamling.

Foråret 2019 var vådere end gennemsnittet de sidste 10 år. Marts måned var rekord våd, hvorimod april var tør og solrig.

Vi oplevede en del skybrud i løbet af sommeren, og den samlede nedbør lå på et gennemsnitlig niveau. Helt forskellig fra 2018 med næsten ingen nedbør og rekord i solskinstimer.

I efteråret oplevede vi det vådeste efterår der er målt, hvor mange havde stort besvær med efterårsåning.

Vinteren har også været usædvanlig våd og meget mild. Vi kan allerede nu se, at hveden er startet væksten, og græsplænerne er blevet lidt langhåret.

Første vandsynsrådsmøde efter sidste generalforsamling blev afholdt den 7. marts 2019. Den nye medarbejder Henrik Poulsen fra miljø, plan og teknik afdelingen præsenterede sig selv. Han så frem til samarbejdet med ålavet, og opfordrede til at bruge den gratis app, OrbiVapp, hvor alle regulativoplysningerne for de offentlige vandløb ligger tilgængelige. Han opfordrede til, at vi kunne indmelde problemer, som der så ville blive taget hånd om. Vi var naturligvis også velkomne til at kontakte ham personligt, hvis man har spørgsmål til vedligeholdelsen af vores vandløb eller lignende.

Sandfangende var blevet tømt, men enkelte blev udskudt til senere af miljømæssige årsager.

Der var blevet købt materialer ind til at reparere skalapæle.

Vandsynsrådet udtrykte igen et ønske om, at få kigget nærmere på udløbet af Tude Å. Problemet var, at der hober tang op i systemet og dernæst sand. Problemet har været meget stort i 2018, fordi der ikke faldt så meget nedbør.

Administrationen fortalte at de var i fuld gang med at planlægge opmåling af å strækninger. Opmåling af Tudeås udløb havde 1. prioritet. Opmålingen blev foretaget i uge 11.

Administrationen var i gang med at ansætte en ny medarbejder, som skulle arbejde med regulativerne. Revisionen af regulativerne ville blive genoptaget i forårs og sommer månederne 2019. For Tude Å er det vedtaget, at der skal laves et tillægs regulativ.

Tude ås udløb blev opmålt den 12 Og 19 marts 19. Alle de opmålte tværsnits arealer overholdte regulativets minimums dimensioner, og opmålingerne udløste derfor ikke en oprensning.

Opmålingerne blev udført efter store nedbørs hændelser med 50 mm nedbør. Udløbet var tilsyneladende skyllet fri af mange aflejringer, ligesom profilet er blevet bredere.

Man må sige at tiden læger alle sår, idet de store regnmængder i marts medførte en øget vandføringsevne ved udløbet.

Næste møde i vandsynsrådet blev afholdt den 25. juni. Henrik Poulsen gav en status på vedligeholdelsen af å løbene. Der var foreløbig opmålt 25 km vandløb. Opmålingerne viste at der var store udfordringer med overholdelse af regulativet i Seerdrup Å. Man ville kigge nærmere på hvordan udfordringen kunne løses.

Slagelse Kommune bruger som udgangspunkt de samme å mænd i de samme vandløb år efter år. De manuelle hold er kommunens egne folk. Maskinførerne blive købt ind udefra. Cirka 100 km skæres med mejekurv og ca. 80 km skæres manuelt.

På grund af den milde vinter var der meget overvintret grøde, og i kombination med et mildt forår med gunstige vækstbetingelser betød det, at der var rigtigt meget plantevækst i vandløbene.

Selv i de vandløb hvor der allerede var grødeskåret, var der igen meget grøde. Det gælder f.eks. Vaarby Å, det var dog ikke et problem på daværende tidspunkt, da der ikke var så meget vand i vandløbene. Administrationen var dog opmærksom på udfordringen, hvis der pludselig kom skybrud.

Jørgen Gryner fra SF som er formand for Miljø- Plan- og Landdistriktsudvalget havde et indlæg med emnet: Fra landbrugsjord til natur. Der er en forventning om, at der kommer en jord fordelings fond, hvor der kan søges midler til jordfordeling. Jørgen Gryner ønskede at starte en dialog med lodsejerne om hvorvidt, der er landbrugsarealer, hvor det på sigt kan give mening at tage jord ud af landbrugsdrift for at skabe plads til mere natur, bedre miljø, klimatilpasning, friluftsliv m.v. Han mente, at Tude Å projektet var et godt eksempel på jord fordeling. Jørgen Gryner viste forskellige kortudpegninger af f.eks. lavbundsarealer, særlig værdifulde landbrugsarealer m.v. Kortudpegningerne kunne bruges til at screene kommunen for egnede arealer. Han opfordrede til at interesserede lodsejere ville melde sig på banen, så projekterne dermed kan vokse nedefra.

Vandsynsrådet mente godt, at man kunne finde lodsejere, der er interesseret i at indgå i projekter, der omfatter jordfordeling. Det er dog vigtigt for lodsejerne, at kende de langsigtede konsekvenser.

Jeg vil opfordre jer til, såfremt I mener, I har egnede arealer, at melde ind at I måske kunne være interesseret i at indgå i et jordfordelings projekt.

Tredje møde i vandsynsrådet var den 12. september 19.

Henrik Poulsen gav en status på vedligeholdelsen. Entreprenørservice demonstrerede den nye pindsvineknop-pincet, som entreprenørservice havde udviklet efter en studietur til Næstved Kommune, som har en tilsvarende maskine.

Topskæring af pindsvineknop har vist sig at have udfordringer især ved lave vandføringer, fordi det er svært at foretage skæringen med den store mejekurv, uden at støde på brinkerne, og dermed lave skade på disse.

Den nye pincet fjerner effektivt pindsvineknop, man har dog brug for at indhente erfaringer med metoden, og har derfor udpeget flere projekt strækninger på Tude Å og Seerdrup Å.

På prøve strækningerne opmåles tværsnitsprofilen før og efter brug af pincetten, og der foretages drone overflyvning samtidig med at pincetten bruges, for at overvåge sediment transporten i forbindelse med anvendelsen.

Vandsynsrådet var positivt overfor pincetten og meget tilfreds med, at der blev handlet hurtigt på opfordringen fra sidste vandsyns råds møde. Man ønskede, at pincetten hurtigt kommer i brug i flere vandløb.

Med hjælp fra NIRAS var der opmålt 14 vandløb/i alt ca. 52 km vandløb. Der var behov for oprensning i forskelligt omfang på 11,6 km.

Der var gang i beskæring af trævegetation bl.a. Tude Å fra Øster Stillinge Renden til Vårby Å. Der blev skåret, så der er 1 ½ m over normal vandstand.

Ålavet vil meget gerne have tilbage meldinger på vedligeholdelsen af vandløbene.

Der er ansat en ny medarbejder, Nicolai Thyssen Dam, som har overtaget regulativ revisionen, og var i gang med at genopstarte arbejdet med dette.

Administrationen vil fortsat inddrage lodsejere, åmænd og vandsynsrådet i regulativ revisionen. Det er ålavets ønske også at blive inddraget i dette arbejde.

Tillægsregulativet for Tude Å bliver en balancegang, da man ikke kan indføre en ny vedligeholdelse af vandløbet, der efter naturbeskyttelses loven kan forårsage en tilstandsændring af det paragraf 3 beskyttede vandløb, med mindre der gives en dispensation til denne tilstandsændring.

Knud Hansen som deltog i mødet, påpegede at man måtte kunne gå tilbage og kigge i de tidligere regulativer. Han var overbevist om, at det er en fejl, at man ikke har beskrevet grødeskæringen på den 4 km lange strækning fra Øster Stillinge Renden til Vårby Å.

4. møde i vandsynsrådet fandt sted den 28.11. Nicolai Dam gav en status på regulativ revisionen. Man var i gang med tillægsregulativ for Tude Å, og der var blevet afholdt lodsejermøde i starten af november.

Tillægsregulativet skal først og fremmest lovliggøre den eksisterende praksis, hvor vandløbet bliver skåret 1 gang om året. I forslaget til nyt regulativ, vil der blive beskrevet en strømrrende beskæring på 2-3 m i en bugtet strømrrende. Derudover vil der foregå bekæmpelse af pindsvineknop.

Administrationen gav en status af opmålingen, der har ført til oprensning af en række vandløb. Derudover var der gennemført vinter beskæring af trævegetation, og man var i gang med at udskifte en del skalapæle.

Pincetten var man ikke færdig med at konkludere på.

De kommuner der har brugt den i flere år, siger der kun er genvækst på 20% af pindsvineknop, og man har bestilt en mindre pincet.

Der blev spurgt til overløb af rensningsanlæg. Landbruget havde registreret flere overløb end SK-forsyningen indberetter. SK- Forsyningen har pligt til at indberette ethvert overløb til miljøstyrelsen. Vi vil i ålavet følge op på oplysningen.

Næste punkt i beretningen vil dreje sig om ålavets virke siden sidste generalforsamling.

Den 27.2.19 sendte jeg på ålavets vegne en mail til kommunens forvaltning og formandskab for miljø, plan og landdistriktsudvalget .

Jeg beskrev de problemer ålavet har haft med kommune og forvaltning om pligt til at overholde regulativer og i særdeleshed regulativet for Tude Ås udløb. Vi føler ikke at man tager henvendelserne alvorligt, og får tilbagemeldinger om, at man ikke agter at gøre noget. Kommunen overholder ikke regulativets bestemmelse for Tude Ås udløb, med det resultat at vandet ophober sig bagud i udløbet. Vi påtænker at søge erstatning hos kommunen for manglende græsning for kvæg opstrøms Tude Å på grund af saltpåvirkning af græsarealerne.

Som jeg har nævnt tidligere reddede vejsituationen med den megen nedbør kommunens oprensning i denne omgang.

Vi fik en tilbagemelding fra kommunen om at Tude Ås udløb hele tiden havde været prioriteret opgave. Det føler vi ikke er korrekt, idet der skulle have været oprenset for længe siden.

På det første møde efter generalforsamlingen i ålavet drøftede vi svaret fra kommunen om den manglende vedligeholdelse. Henrik Poulsen kan kontaktes såfremt I observerer problemer i åløbet. Man kan også anmelde disse på Orbicons vandløbsapp. Her vil man også kunne se kvalitetstjek af åmændenes arbejde. Sandfanget ved Valbygården var blevet oprenset. Opmåling af problemvandløb var i gang, I må endelig melde ind hvis I mener, der er problem på strækninger i åløbet.

Åmændene havde været ved sammenløbet af Tude Å og Vårby Å og fjernet pil, som vi tidligere havde gjort opmærksom på hindrede vandløbets vandgennemstrømning.

Vi blev den 24. april oplyst om, at en af portlågerne i Næsby Slusebro var faldet af. Der havde været en dykker ude og hente porten op, men den var desværre for nedbrudt til reparation, og kan derfor ikke monteres igen.

Ugen efter blev der fastmonteret en jernplade, som erstatning for den portlåge, der var faldet af. Der er tale om en midlertidig løsning, som man mener kan beskytte arealerne bag ved slusen mod indtrængende havvand.

Vi er dog ikke overbevist om, at dette er tilstrækkeligt til at hindre vandindtrængning bag slusen ved højvande i Storebælt. Vi har efterhånden måtte kæmpe med problematikken om den defekte sluse i flere år. Man henholder sig hele tiden til, at man ikke vil reparere slusen, da man venter på, at den nye sluse bliver realiseret. Tidsplanen for Tude Å projektet er pt. ukendt, og indtil da ønsker Slagelse Kommune ikke, at ofre yderligere istandsættelse af anlægget. Så vi må fortsat leve med usikkerheden om, hvornår en nye sluse bliver etableret.

Den 19. juni var ålavet på besigtigelses tur, som startede ved slusen ved Bildsøvej. Vi kunne ved selvsyn se den monterede jernplade. Derefter kørte vi til udløbet i Storebælt, som fremstod væsentlig anderledes end ved tidligere besigtigelser. Der var en fin gennemstrømning uden væsentlige aflejringer af tang. Vi kørte nu til åstrækningen ved Hejninge Bro, hvor brinker og åstrækning langs Knud Hansens enge blev besigtiget.

Der var fortsat problemer med piletræer langs brinkerne og en tiltagende bevoksning af pindsvineknop.

Henrik Poulsen lovede at præcisere overfor entreprenøren, at træer der vokser i vandkanten, skal fjernes, så snart de hindrer gennemstrømning i åen.

Vi besøgte derefter strækningen ved Møllesøen, hvor vi besøgte Jimmy Larsen. Området bliver anvendt til afgræsning, derfor var der fokus på forekomster af høje saltkoncentrationer på grund af indtrængning af havvand. Man kunne se, at vegetationen bar præg af høje saltkoncentrationer, der forekommer, når engene oversvømmes, hvilket de er i lange perioder om vinteren.

Ved Vårby Å ved Gammel Forlev var åstrækning grødeskåret indenfor de sidste 3 uger og fremstod pæn. Grøden var oprenset eller drevet videre til nærmeste flydespærring.

På det efterfølgende bestyrelsesmøde blev der ikke truffet nogen specifikke aftaler, men der opfordres til en løbende dialog mellem Slagelse Kommune, lodsejerne og Ålavet.

Midt i August var jeg en tur ude og bese udløbet ved Storebælt. Der var ikke opstuvet tang og udløbet fungerede fint. Jeg fik ved samme lejlighed en god snak lang snak med Christian Myller og hans bror, som vi vil kunne have stor glæde af, da de følger Åløbets tilstand dagligt.

Slagelse kommune har screenet alle kommunens vandløb, og har udpeget 24 offentlige vandløb på i alt 34 km, samt 9 private vandløb på i alt ca. 3 km, som man ønsker at nedklassificere. En nedklassificering betyder at lodsejerne på disse strækninger, selv skal forestå vedligeholdelse af de pågældende vandløb. De 24 offentlige vandløb er mere eller mindre rørlagte, hvorimod de 9 private er åbne vandløb.

I forbindelse med en nedklassificering af vandløb skal lodsejerne høres inden der træffes en endelig afgørelse. I forbindelse med partshøringen kan der fremkomme oplysninger, der gør, at det ikke er hensigtsmæssigt at nedklassificere et vandløb.

Ved overdragelse af vandløbene skal kommunen sikre sig at vandløbene er vedligeholdt, som regulativet foreskriver.

Når vandløbene er overdraget pålægges det lodsejerne fremadrettet, at vedligeholde disse vandløb. Vandløbet skal vedligeholdes sådan at skikkelsen og vandføringen ikke forringes.

I tilfælde af, at en længere rørlagt strækning kræver omlægning, er det lodsejerne der bekoster udskiftning af rørene. Er det et offentlig vandløb, er det hele oplandet, der er med til at bekoste udskiftning af rørene.

Det skal siges, at de ovennævnte tiltag først træder i kraft, når udvalget og byrådet har truffet endelig beslutning om vandløbenes klassifikation.

Jeg er her for nyligt, af Knud Hansen, blevet orienteret om, at Henrik Poulsen har foranlediget at å strækningen, som skal have udarbejdet et nyt tillægsregulativ, bliver opmålt af et eksternt firma inden maj 20. Nicolej Dam, som forestår arbejdet med de nye regulativer, vil først derefter færdiggøre det nye tillægsregulativ.

Klimaforandringerne er der vist efterhånden kun ganske få, der ikke tror på.

Nej de er her nu. Vi har over de sidste 10 år set en stigning i nedbør og temperatur. Vi kan, når vi kører en tur i landskabet se marker og ådale med oversvømmelser, vi ikke har set tidligere. Fælles for landmændene langs Tude Å og Vårby Å er, at det ind imellem volder store problemer at få afgrøderne høstet og tilsået ved de tættest liggende marker langs åløbene om efteråret.

At finde løsninger der har reel effekt er nødvendig. Derfor er der brug for at landbrug og kommuner samarbejder om at finde løsninger, der tager hensyn til både miljømål og afvandings interesser.

Derfor er det meget nødvendigt, at få tænkt en klimasikring ind i både vandløbsregulativerne og den nye vandløbslov.

Det bliver en proces, der kræver nytænkning og opgør med gamle vaner på området.

Man bliver sammen med stat og kommuner nødt til at tage det alvorligt, ellers må vi se i øjnene at mange jorde forsummer.

Det er vandløbsregulativerne der bestemmer dimensioneringer, men vi kan jo ikke blive ved med at administrere efter et regulativ, der ikke tager højde for de faktiske forhold.

En langsigtet løsning kunne måske være at ændre vandløbenes fysiske profil, så vandløbet kan rumme mere vand, og at der etableres overløbsbassiner, som kan rumme vand ved ekstrem regn.

Jeg er overbevist om, at mange lodsejere gerne vil lægge jord til bredere vandløb.

Det er ikke kun landbruget, der får glæde af bedre vandafledning, men i høj grad også alle, som bor nær vandløb med ringe vandføring .

Hvis myndighederne vil prioritere afvandings interesser, vil vi fra landbrugets side være konstruktive medspillere til at løse problemerne i respekt for miljø og natur.

Til slut en stor tak til bestyrelsen og suppleanter for jeres engagerede medvirken ved bestyrelses møder og arrangementer.

I har ydet er stor indsats i Ålavet, og det har været en fornøjelse at mødes med jer, og drøfte å lavets virke.

Også en stor tak til jer medlemmer for støtte og opbakning til å lavet. Uden jeres opbakning kan vi ikke være vagthund i forhold til landbrugets åbenbare interesse i, at vores vandløb afleder vandet fra vores marker.

Med jeres opbakning vil Å lavet også i fremtiden kæmpe for jeres muligheder, for at kunne dyrke de å nære jorder.

Tak for jeres opmærksomhed.

Kai Jespersen/febr. 2020